

Γ. Κονδύλη & Όθωνος 1, Μαρούσι | 210 61 24 000
www.akadimos.gr | fb:@akadimos.marousi | tw:@Akadimos

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Εισηγήτριες: Ηλιοπούλου Λυδία- Νικολακέα Νίνα

Ημερομηνία: 21/5/2022

Κείμενο I

Αν είχαμε δύο ζωές...

Αν είχαμε δύο ζωές, θα ζούσαμε την πρώτη ως πρόβα, σαν δοκιμή, για να μάθουμε να ζήσουμε όπως θα θέλαμε τη δεύτερη. Δυστυχώς δεν είναι έτσι. Η ζωή μας είναι μία και μάλιστα μικρής διάρκειας. Αυτό το θέατρο μπορούμε να τα παίξουμε μόνο μια φορά. Χωρίς πρόβα, χωρίς δοκιμή. Εμείς επιλέγουμε τους ηθοποιούς. Εμείς φτιάχνουμε τα σκηνικά που μας αρέσουν. Εμείς είμαστε οι πρωταγωνιστές και ταυτόχρονα οι θεατές. Στο τέλος εμείς θα το χειροκροτήσουμε ή δε θα το χειροκροτήσουμε. Γι' αυτό, πρέπει να το παίξουμε όσο γίνεται καλύτερα και για μας τους ίδιους και για όσους αγαπάμε.

Αν αυτή η σκέψη είναι περίπου αλήθεια, – δεν πιστεύω πως υπάρχουν απόλυτες αλήθειες – τότε οι επιλογές μας είναι που καθορίζουν το θέατρο της ζωής μας. Δεδομένων των περιορισμών και της τυχαιότητας, πιστεύω ότι το είναι μας είναι κατ' ουσίαν αποτέλεσμα των δικών μας επιλογών. Συνεπώς, η κατανόηση της ελευθερίας να επιλέγουμε είναι προϋπόθεση για να δημιουργήσουμε το πεπρωμένο μας και να μην αφήνουμε να μας το δημιουργήσουν οι άλλοι. Να ζήσουμε δηλαδή μια ζωή που, αν ήταν να την ξαναζήσουμε για δεύτερη φορά, θα θέλαμε να είναι η ίδια.

Ο Ρήγας Φεραίος είχε πει ότι «συλλογάται καλά όποιος συλλογάται ελεύθερα». Είχε δίκιο. Όμως για να συλλογίζεται κανείς ελεύθερα, πρέπει να διαθέτει γνώση: αυτή είναι που προσδιορίζει κυρίως την ποσότητα, την ποιότητα των εναλλακτικών λύσεων που διαθέτουμε και την ορθότητα των επιλογών που κάνουμε. Άρα την ελευθερία μας. Όσο περισσότερη γνώση, τόσο περισσότερες εναλλακτικές επιλογές και τόσο πιο σωστή αξιολόγησή μας γι' αυτές.[...] Αναμφισβήτητα, στον πολύπλοκο, χαοτικό και αβέβαιο κόσμο που ζούμε δεν γνωρίζουμε εκ των προτέρων τα αποτελέσματα, το κόστος και τα οφέλη των επιλογών μας. Θεωρώ, ωστόσο, προϋπόθεση για όλους μας, ώστε να ζήσουμε όσο μπορούμε καλύτερα τη ζωή μας, την αυτογνωσία, την κατανόηση του εαυτού μας, των αναγκών μας, των συναισθημάτων, των δυνατοτήτων και αδυναμιών μας.

Εκτός αυτού, στη ζωή έχουμε πολύ συχνά ν' αντιμετωπίσουμε αντιφάσεις και διλήμματα. Έτσι, εξίσου αναγκαία προϋπόθεση θεωρώ την ύπαρξη μιας σταθεράς ή, καλύτερα, μιας πυξίδας, για να πορευτούμε τη διαδρομή που εμείς θέλουμε: έναν πυρήνα διαχρονικών αξιών ικανών να καθοδηγούν την σκέψη και τη συμπεριφορά, τις επιλογές και τις πράξεις μας. Αυτές οι αξίες μας πρέπει να είναι σαφείς. Αν υπάρχει σύγχυση ως προς αυτές, μόνο κατά τύχη δε θα μετανιώσουμε για τις επιλογές που κάνουμε. Οι αξίες, βεβαίως, είναι προσωπικό ζήτημα του καθενός μας. Όμως, αν θέλουμε να πορευτούμε και να ζήσουμε σε μία κοινωνία ανθρώπινη και πολιτισμένη, βασικές αξίες για όλους, πιστεύω, είναι η ελευθερία, ο αυτοσεβασμός και ο σεβασμός των δικαιωμάτων του άλλου[...]

Πέραν όλων αυτών χρειαζόμαστε όνειρο και νόημα ζωής. Είναι ανάγκη να έχουμε στόχους, εστίαση σ' αυτούς, πειθαρχία και μέθοδο σκέψης και δράσης. Χρειαζόμαστε επιπλέον πρωτότυπη και δημιουργική σκέψη, σφαιρική αντίληψη, ικανότητα να βλέπουμε τα πράγματα από το μπαλκόνι, έξω από τα στερεότυπα. Πρέπει να μάθουμε να ακούμε την εσωτερική μας φωνή και να γινόμαστε παρατηρητές του εαυτού μας, έχοντας αυτοπεποίθηση και τόλμη.[...]

Διασκευασμένο απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Δημήτρη Μπουραντά
«Όλα σου τα 'μαθα, μα ξέχασα μια λέξη.»

Κείμενο II

Ο άνθρωπος και η ευτυχία είναι δύο δυσπρόσιτες έννοιες. Αποτελούν δύο θεμελιώδη, ταυτόχρονα όμως αλληλοαντιμαχόμενα αντικείμενα της φιλοσοφίας. Ο άνθρωπος και η ευτυχία μπορούν να παρομοιαστούν παραστατικότερα με δύο παράλληλες σιδηροτροχιές. Παρατηρώντας τις κανείς να χάνονται στον ορίζοντα, έχει την εντύπωση ότι ενώνονται σε κάποιο σημείο. Ευτυχώς όμως δεν συναντώνται ποτέ οι σιδηροτροχιές, διότι διαφορετικά θα εκτροχιάζεται το τρένο.

Πώς μεταφράζονται όλα αυτά; Η ευτυχία βρίσκεται πάντα κοντά στον άνθρωπο και αυτός είναι ταγμένος από τη φύση του να την παρακολουθεί συνεχώς, επιδιώκοντας να την αποκτήσει. Δεν το κατορθώνει όμως ποτέ. Διατηρεί την ψευδαίσθηση ότι το πετυχαίνει κατά καιρούς, ενώ απλώς έχει μια προσωρινή επαφή με αυτή. Και όταν η επαφή γίνεται συχνότερη, ο άνθρωπος τείνει να μην την αντιλαμβάνεται. Αν όμως κάποτε γίνει- ή νομίζει ότι έγινε- ευτυχής η ευτυχία του διαρκεί πολύ λίγο, διότι αυτός σύντομα αρχίζει πάλι να την αναζητά, κάθε φορά κάπου αλλού.

Ο άνθρωπος σήμερα δεν είναι με κανένα τρόπο ευτυχέστερος απ' ό, τι ήταν στο παρελθόν στις λεγόμενες «αναπτυγμένες» κοινωνίες, έστω κι αν κατακλύζεται από καταναλωτικά αγαθά, διατρέφεται καλύτερα, επικοινωνεί ευκολότερα κ.λπ. Είναι μάλλον δυστυχέστερος γιατί αντιμετωπίζει μεγαλύτερη εγκληματικότητα (προστατεύεται με ολοένα πιο τέλεια συστήματα ασφαλείας), ζει απομονωμένος (λέει απλώς «καλημέρα» στον ένοικο του διπλανού διαμερίσματος), αναζητά υποκατάστατα της ευτυχίας (καταφεύγει στα ναρκωτικά). Πολλοί άνθρωποι είναι αντικειμενικά ευτυχείς, αλλά αισθάνονται δυστυχείς. Αντίθετα, άλλοι είναι αντικειμενικά δυστυχείς, αλλά

θεωρούν τον εαυτό τους ευτυχή. Πού πρέπει, τελικά, να αναζητήσει ο άνθρωπος την ευτυχία;

Διασκευασμένο απόσπασμα του Κ. Βάσση από το «Ενώπιον του 21^{ου} αιώνας-Δοκίμια»

Κείμενο III

If only

Ω, αν μόνο κάποτε έρθει ο καιρός,
η μόνωση πλησίον μιας παραλίας μακρινής
να πληροί όλα τα φοβερά κενά της ζωής
και των νυχτών της, όλους τους αγώνες
με το Άγνωστο και το Μαύρο, — τούτο μόνο
θ' αρκούσε, όλα να 'ταν λυμένα
τα μυστήρια τ' αγωνιώδη.
Αν μόνο η θέα ολοσκέπαστου ουρανού
του φθινοπώρου, που δίνει νέα διαφάνεια
στα βότσαλα της θαλάσσης,
(εκείνη την ανοιχτά πράσινη των ματιών της Νεραΐδας)
έφθανε να καλύψει τη ζωή στο σύνολό της,
— ετούτο μόνο, θα 'ταν κιόλας ευτυχία.
Όταν μια σου στιγμή,
άνθρωπε, που 'χεις ξεφύγει το πλέγμα των θορύβων,
αισθανθείς άυλος πια και κατασταλαγμένος,
— τούτο, αν ήσουν βέβαιος πως θα 'ταν και το διαρκές·
πως σε μian ώρα μέσα, στο πλευρό σου
δεν θα βρισκόταν η Σειρήνα, να σου τaráξει
τη διαφάνεια των βοτσάλων, — και τούτο μόνο
θα 'ταν κιόλας η ευτυχία.
Αλλά έρχεται ήδη η φωνή της, από Βορρά, από Νότου,
από Ανατολικά κι' από Δυσμών. Βουάνε*
όλοι οι ορίζοντες από δαύτη. Έρχεται ολούθε
με την ουσία της βροχής ή των ανέμων. Με τους αφρούς
των κυμάτων. Το σύμπαν, κι η ψυχή του ανθρώπου,
είναι γεμάτα απ' αυτή τη φωνή. Ας έρθει. Δεν είναι ακόμη
ερχόμενος ο καιρός του Θανάτου.

*Βουάνε: κραυγάζουν δυνατά

[πηγή: Τ.Κ. Παπατσώνης, *Εκλογή Α΄. Ursa Minor. Εκλογή Β΄*, Ίκαρος, Αθήνα
1988, σ. 252]

Παρατηρήσεις

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων τους παράγοντες που οδηγούν τον άνθρωπο στην ολοκλήρωση και την ευτυχία όπως αυτοί παρουσιάζονται στις τρεις (3) τελευταίες παραγράφους του Κειμένου 1.

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. α. Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου σε σχέση με το περιεχόμενό του (μονάδες 5).

β. Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο που να αποδίδει το περιεχόμενο του κειμένου. (μονάδες 4)

Μονάδες 8

B2. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου I ο συντάκτης κάνει χρήση επαναλήψεων καθώς και α' πληθυντικού προσώπου. Αφού εντοπίσετε δύο παραδείγματα για κάθε περίπτωση να εξηγήσετε τι επιδιώκει να επιτύχει με καθεμιά από τις επιλογές αυτές.

Μονάδες 10

B3. Ποια λειτουργία της γλώσσας διακρίνετε στο κείμενο I; Αναφέρετε δύο χωρία, όπου γίνεται χρήση της λειτουργίας αυτής. Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τον τρόπο αυτό;

Μονάδες 7

B4. Το δοκίμιο συνήθως λειτουργεί ως «μια γέφυρα επικοινωνίας» του συντάκτη με τον αναγνώστη. Στο συγκεκριμένο δοκίμιο (Κείμενο II), ο Κωνσταντίνος Βάσσης αξιοποιεί διάφορα μέσα για:

α. να γίνει σαφής και επεξηγηματικός και

β. να διατηρήσει ένα υψηλό επίπεδο λόγου.

Να εντοπίσετε ένα μέσο (γλωσσικές επιλογές, εκφραστικές επιλογές) για κάθε μια περίπτωση με την οποία διασφαλίζει τον στόχο του, καταγράφοντας ένα χωρίο και εξηγώντας τη λειτουργία του καθενός.

Μονάδες 15

Θέμα Γ

Ποιο είναι το κεντρικό θέμα που θέτει το ποιητικό υποκείμενο στο Κείμενο III; Ποιοι κειμενικοί δείκτες το προβάλλουν; Κατά τη γνώμη σας ποιες είναι οι «Σειρήνες» των ημερών μας που πρέπει ν' αποφύγει ο άνθρωπος με σκοπό την κατάκτηση της ευτυχίας; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Με βάση την εμπειρία σας και αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες από το Κείμενο I και II αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας στο οποίο θα αναφέρετε τις προϋποθέσεις κατάκτησης της ευτυχίας και θα εξηγείτε το πώς οι διάφορες μορφές αλλοτρίωσης που πλήττουν τον άνθρωπο του 21^{ου} αιώνα τον απομακρύνουν από την ολοκλήρωση και την επίτευξη της ευδαιμονίας. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30